

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski list“

izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gld., za pol leta 50 nvč. — Posamezne številke prodajajo se v tabakarnah po 4 nvč.

Uredništvo in upravništvo

mu je v Trstu, via dei Fabbri št. 7. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Cena za oglase po pogodbi.

Apostolsko pismo Leona XIII.

Dné 20. junija t. l. je zagledalo v Rimu luč sveta prekrasno pismo sv. Očeta Leona XIII. namenjeno vsem narodom širnega sveta; v tem pismu odseva jasno veliki duh in ljubeče srce Leona XIII., da mu po pravici pristoji imé: „*Luč iz neba*“. „Slovenec“ pišoč o tem velevažnem delu sv. Očeta, pravi: „*To je beseda božja! To je glas iz nebes!*“

Gledé na toliko važnost in visoki pomen tega pisma, menimo, da ugodí tudi „Prim. L.“ svojim čitateljem, ako jim podá v celoti to pismo, da ga pazljivo prebirajo ter si iz njega pouzamejo koristne nauke. — Slovenski prevod in razdelitev pisma po naslovih smo pouzeli „Slovenca“.

1. *Zahvala sv. očeta.* Prekrasna očitna voščila, katera smo celo preteklo leto vsprejemali v spomin svoje škofovske oblasti in katera so nedavno završili izredno pobožni Španjci, so nas vzlasti zato veselila, ker se je v onem jedinstvenem mišljenju pokazala jedinstnost sv. cerkve in njena čudovita zveza s papežem. Zdelo se je, kakor bi bil katoliški svet tiste dni nekako pozabil vse drugo in proti Vatikanu obračal svoje oči in srca.

Vladarji so nam pošiljali poslanca, verniki so v velikih množicah romali semkaj, ljubeznjiva pisma smo dobivali, svete svečanosti so se opravljale: vse to je jasno pričalo, da so katoliška srca in katoliške misli jedine, kadar treba skazovati udanost apostolski stolici. Tem ljube in prijetnejše nam je bilo to, ker je bilo popolnoma v soglasju z našimi nameni in deli. Ker smo svojo dobo izpoznali in ker smo si bili v svesti svoje dolžnosti, smo namreč imeli v mislih celi čas svoje višje duhovske službe, in kolikor smo mogli, smo skrbeli z opomini in dejanji, da bi vsa ljudstva in vse narode zvezali tem ožje seboj in pokazali v vsakem oziru koristno moč rimskega papeštva. Zato hvalimo najprej božjo dobrotljivost, ki nam je ljubeznjivo darovala tako visoko, čilo starost, potem pa vladarje, škofo, duhovnike in vse zasebnike, ki so se trudili s tako raznovrstnimi dokazi ljubezni in udanosti častiti našo osebo in čast in nam kot zasebniku dajati zaželene tolažbe.

2. *Namen apostolskega pisma.* Seveda smo marsikaj pogrešali, da bi bila tolažba popolna in trdno utemeljena. Še sredi splošnih izrazov ljubezni in udanosti se je namreč lahko videla velika množica, ki se ni udeleževala soglasnega veselja katoliškega, nekaj, ker sploh nima evangeljske modrosti, nekaj pa, ker je pač na krščansko ime krščena, pa odločena od katoliške vere. To nas je jako hudo bolelo in nas še boli; saj

nam ni mogoče misliti, ne da bi nas v dnu duše ne bolelo, da hodi daleč od nas, kakor po stranski poti, tako velik del človeškega rodu.

Ker pa nadomestujemo na zemlji vsegamogočnega Boga, ki hoče, da se vsi ljudje izveličajo in pridejo k izpoznanju resnice in ker nas visoka, skrbi polna starost približuje človeškemu koncu, se nam zdi primeren čas, posnemati vzgled našega Odrešenika in mojstra Jezusa Kristusa, ki je malo pred svojim povratom v nebesa Boga Očeta pregoreče prosil, naj bi bili njegovi učenci in verniki jednega srca in jedne misli: „Prosim, — da bodo vsi jedno, kakor ti, Oče! v meni, in jaz v tebi; da bodo tudi oni v nas jedno“. (Jan. 17. 20. 21.)

Ker ne vklepa ta božja molitev in prošnja samo tistih, ki so tedaj verovali v Jezusa Kristusa, marveč tudi vse tiste, ki bi verovali vanj v prihodnje, zato nam je to prav primerna prilika, da zaupno razložimo svoje želje in poskrbimo po svojih močeh, da se pokličejo vsi ljudje brez razločka rodu in bivališča k jedinstvi vere in se zanj vnajejo.

3. *Nevernikom!* Ljubezen, ki tja urneje hiti, koder je bolj treba pomagati, nas sili, in naših mislij vzlet se nagiblje najpreje k tistim največjim nesrečnežem vseh narodov, ki luči evangelija še niso zagledali, ali pa so jo sicer vsprejeli, toda so jo vsled malomarnosti ali vsled prevelike oddaljenosti zopet pogasili in zato ne poznajo Boga in so v največji zmoti. Ker pa prihaja vse izveličanje od Jezusa Kristusa, — „zakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, v katerem bi mi mogli biti izveličani“. (Dej. ap. 4, 12.), — zato najbolj želimo, da bi vse zemeljske pokrajine prodrli in napolnili presveta zvezda Jezusova. Sveta cerkev je vedno opravljala to svojo od Boga ji naloženo službo.

Čemu je namreč devetnajst stoletij z večjo gorečnostjo in večjo stanovitostjo delovala in po čem bolj hrepenela, nego po tem, da pripelje narode k resnici in h krščanstvu? In tudi sedaj vsled naše oblasti jadravo evangeljski seli često čez morja v najoddaljenejšje kraje; mi pa vsak dan molimo Boga, naj pomnoži služabnike vredne apostolske službe, ki se ne plašijo žrtvovati svoje zločnosti in zdravja, da celó svojega življenja, če je treba, da se razširja Kristusovo kraljestvo.

Ti pa, Izveličar in Oče človeškega rodu, Jezus Kristus, podvizaj se; ne odlašaj več storiti, kar si nekdanj rekel, da boš vse na-se potegnil, ko boš z zemlje povzdignjen. Stopi že doli in pokaži se nebrojni množici, ki še nima tako velikih dobrot, katere si s svojo krvjo

zaslužil zemljanom; vzbudi tiste, ki sedé v senci teme in smrti, da se razsvetljeni v žarkih tvoje modrosti in moči v Tebi in po Tebi „spopolnijo v jedinstvi“.

4. *Kristijanom ločenim od katoliške cerkve!* Premišljujočim skrivnost te jedinstvi se nam v mislih pokažejo vsi narodi, katere je Božja dobrota že zdavnaj pripeljala iz dolgotrajnih zmot k evangeljski resnici. Res ni nobenega prijetnejšega spomina, nobene veličastnejše prilike, da hvalimo neskončno Previdnost Božjo, kakor zgodovina starih časov, ko so imeli od Boga izvirajočo vero za skupno in nerazdeljivo dedščino; ko je po bivališču, značaju in navadah ločene omikane narode, če so bili tudi v drugih stvareh nejedini in se prepirali, vendar vse združevala v verskem oziru krščanska vera. Ko se spominjamo tistih časov, moramo le zelo obžalovati, da so nevoščljivost, sovraštvo in nesrečne časovne razmere tekom stoletij odtrgale velike in cvetoče narode naročju rimske cerkve. Mi pa se obračamo zaupajoč v milost in usmiljenje neskončnega Boga, ki jedini pozna pravi čas, pomagati, in ki more voditi po svoji volji misli ljudij, ravno k tistim narodom in jih opominjamo in rotimo v očetovski ljubezni, naj opusté nejedinstvo in se povrnejo k jedinstvi.

5. *Razkolnikom!* In najprej se oziramo polni ljubezni k vshodu, od koder je začetkom prišlo izveličanje za celo zemljo. Želja in pričakovanje nam namreč vzbujata prijetno upanje, da ne bo več dolgo, ko se bodo v podedovani veri in stari slavi bliščeč vshodne cerkve tja povrnilo, od koder so izšle, in to tembolj, ker se njihova ločitev ni vršila zavoljo prevelikega razločka. Če malo stvari izvzamemo, smo v ostalem tako soglasni, da jemljemo neredkokrat braneč katoličanstvo spričevanja in dokaze iz naukov, navad in obredov vshodnih kristijanov. Poglavitna točka preprirov je prvenstvo rimskega papeža. Ozró naj se pa v staro dobo in naj si ogledajo, kaj so mislili njihovi predniki, in kaj jim je sporočil čas, ki je v najbliži dotiki s staro dobo. Iz tega se namreč da jasno dokazati, da velja Jezusa Kristusa Božja beseda: „Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev“, o rimskih papežih. In stara doba jih je videla mnogo, ki so bili prav iz vshodnih krajev izbrani za papeže, vzlasti Anakleta, Evarista, Aniceta, Elevationa, Cozima, Agatóna. Večina

izmej njih je zapečatila modro in sveto vladanje vsega krščanstva s svojo krvjo.

Čas, vzrok, začetniki nesrečnega razkola so popolnoma znani. Pred tistim časom, ko je človek ločil, kar je Bog združil, je bilo ime apostolske stolice sveto in na vshodu in na zahodu so v popolnem soglasju brez kakega obotavljanja ubogali rimskega papeža, kot pravnega naslednika sv. Petra in zato namestnika Jezusa Kristusa na zemlji. Opazujmo začetek razkola! — sam Focij je poslal v Rim iz tega vzroka zastopnike v svoji zadevi; papež Nikolaj I. pa je poslal, ne da bi bil kdo ugovarjal, svoje legate iz Rima, „naj skrbno preiskujejo zadevo patrijarha Ignacija in naj popolnoma in resnično poročajo o njih apostolski stolici“, tako da očito potrjuje prvenstvo rimske stolice, o kateri se je takrat prepričal, vsa zgodovina te stvari. — Konečno je sploh znano, da so pri velikih cerkvenih zborih, namreč pri drugim Lyonskem in Florentinskem Latinci in Grki z lahko pridobljeno in jednoglasno oblast rimskih papežev postavili za verski nauk.

Navlašč smo se spominjali teh stvari, ker so nekaka vabila, da se ustanovi mir, tembolj, ker opažamo pri vshodnih kristijanah nekako milejše mišljenje o katoličanih, da celó neko dobrohotno nagnenje do njih. To se je posebno pokazalo, ko so nedavno naše romarje na vshodnih krajih s posebnim odlikovanjem in s posebno prijaznostjo vsprejemali.

Zato „se odpirajo moja usta k Vam“ vsem, ki ste ločeni od katoliške cerkve, in ki pripadate grškemu ali kakemu drugemu vshodnemu obredu. Zelo si želimo, da vsak za-se premišljuje tisti ljubezni in resnosti polni govor, ki ga je nekdanji govornik Bessarion vašim očetom: „Kako se bomo zagovarjali pred Bogom, da smo se ločili od svojih bratov, saj je On, hoteč jih združiti v jeden hlev, prišel z nebes, se včlovečil in bil križan? Kako se bomo branili pri svojih zanamcih? Ne pripuščajmo tega, preljubi očetje! ne imejmo tega mnenja, ne skrbimo tako slabo za-se in za svoje“. — Premišlujte dobro naše predloge same na sebi in pred Bogom. Ne vodijo nas človeški oziri, marveč božja ljubezen in gorečnost za skupni blagor nas nagiblje, da vam svetujemo spravo in zvezo z rimsko cerkvijo; pri tem umevamo vse obsežajočo, popolno zvezo; taka bi

L I S T E K.

Pomoč božja.

(Zapisal Iv. Kiferle.)

Bilo je uprav sv. Tomaža dan, t. j. 21. decembra l. 1877. Snega ni bilo, a bilo je deževno vreme, in Ljubljana je bila zelo narasla. Pod mostom, čez katerega pelje železnica iz Ljubljane proti Borovnici in dalje proti Trstu, bil je privezan čoln, ker večkrat popravljajo večinoma leseni most.

Pod žalostno goro bival je železnični pomožni čuvaj, kateri je rad zahajal na Goro k sv. maši, kadar mu je dopuščal čas. Le ta čuvaj je bil omenjenega dne v službi pri mostu. Ker je voda vedno narasčala, bil je čoln že daleč od brega. Čuvaj gre po brunih, ki so kot vezi pribiti mej stebri, odveže čoln in ga vleče proti kraju. Ker pa so bila bruna mokra, zdrsne čuvaj in — pade v vodo. Čoln mora pustiti oblastnej vodi ter skuša rešiti sebe. Prime se za jedno bruno in se

hoče dvigniti nanj, toda ne gre. Čevlji in zimska obleka je polna vode, mož ni več mlad, in voda pod njim in kraj njega mogočno drvi naprej. Poskuša večkrat, toda vselej smukne nazaj. Kliče pomoči, a nikogar ni. Moči mu pojemajo. Kliče Boga, kliče Mater božjo Marijo! Ga bode li „Pomoč kristijanov“ vslišala in mu poslala rešilnega angelja?

Istega dne zjutraj je bil v Ljubljani mladenič po opravih. Kupil je več potrebnih reči. Ostalo mu je še za vožnjo po železnici do Borovnice. Mladenič gleda denar in si misli: „Za ta denar raje še kaj kupim, pa grem na „štifletelcug“. Tako tudi stori. Po sv. maši jo mahne po tržaški cesti. Ob 10. uri je bil na Brezovici. Tu se oglasi pri svojem botru. Le ta ga ustavlja, naj počaka kosila. Mladeniča pa so podplatje srbeli, zahvali se in ide dalje. Dež pada. — Naš popotnik ima še četrť ure do Ljubljane. Ker pa ima cesta tú zelo velik ovinek, reže jo po železnici proti mostu, ki drži čez Ljubljano. Čez ta most hoditi je sploh prepovedano. Vsakdo pa išče krajše poti in tako stori tudi naš popotnik.

pa še nikakor ne bila ona zveza, ki bi ničesar drugega ne povzročila, nego nekakšno soglasje v verskih naukih in nekaj bratovske ljubezni. Prava zveza med kristijani je tista, ki jo je ustanovitelj svete cerkve, Jezus Kristus, postavil in hotel, in katera biva v jedinstvi vere in vodstva. Saj vam tudi ni nobenega vzroka biti v skrbeh, da ne bi mi ali kateri naših naslednikov odyzel kaki cerkvi količkaj vaših pravic, patrijarhalnih privilegijev, obrednih navad. Saj je bilo in bo zmiraj utemeljeno v namenu in v delovanju apostolske stolice po pravici dovoljevati mnogo stvari posebnostim in šegam vsakega naroda. Vrhu tega se bo pa potem, ko se združite z nami, po Božji naredbi pomnožilo dostojanstvo in čast vaših cerkvâ. Bog naj torej usliši vaše vlastne prošnje: „Daj, da prenehajo razdori cerkvâ“ (*παύσον τὰ σχίσματα τῶν ἐκκλησιῶν*. In liturg. S. Basili) in: „Združi razkropljene in pripelji zmotne nazaj in jih zveži s svojo sveto katoliško in apost. cerkvijo“ (*τοὺς ἐνοχοποιημένους ἐπισυνάγαγε, τοὺς πλανημένους ἐπανάγαγε καὶ συνάγαγον τῆ ἀγία σου καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ Ἐκκλησίᾳ*. Ib.); tako se torej vrnite k tisti jedni in sv. veri, kateri je najstarejša doba nas in vas jednako izročila; katero so z bleskom svojih krepostij, z velikostjo svojega duha, z izbornostjo svojih naukov tekmujoč proslavljali Atanazij, Bazilij, Gregor Nacijanski, Janez Krizostom, oba Cirila in še več drugih velikih množ, katerih slava pripada kot skupna dedščina v jednaki meri vshodu in zahodu!

6. *Slovanskim narodom!* Tu navajamo posebno vas, vse slovanske narode, katerih glas oznanja mnogo zgodovinskih spomenikov. Vi veste, kako sta za Slovane zasluzna vaša sveta očeta v veri, Ciril in Metod, katerih spomin smo tudi mi pred nekaj leti skušali povečati s tem, da smo jima odločili pristojno češčenje. Po njunih krepostih in njunem delovanju je večina rodov vašega debla prejela omiko in izveličanje. Tako se je zgodilo, da je bilo med slovanskimi deželami in rimskimi papeži dolgo časa najlepše mejsebojno razmerje, z jedne strani v dobrotah, z druge pa v najzvestejši udanosti.

Ko je nesrečen čas vaše prednike večinoma odtrgal rimski veri, premišljuje veliko vrednost povrata v je dinost. Tudi vas kliče sveta cerkev neprenehoma v svoje naročje, pripravljena, vam podati marsikako sredstvo izveličanja, blagostanja in velikosti“.

Dalje prih.)

Pred več leti je bil tú neki čuvaj, kateri je bil jako strog. Nikogar ni pustil čez most. Pripeti se pa da pride nek korenjak iz Kotov pri Borovnici in hoče čez. Čuvaj ne pusti in ga hoče s silo obrniti. Mož pa ga zgrabi in — smuk — v Ljubljano ž njim. Mož jo hitro popiha. Čuvaj se sicer reši, toda pozabil ni, da je voda mrzla. Od tedaj čuvaji menda niso tako strogi. Pa to bôdi le mimogredê omenjeno. Vrnimo se k naši povesti.

Mladenič koraka po železnici in si misli: „Bode-li čuvaj kaj godrnjal, ko bom šel čez?“ Čuvarnica pri mostu je prazna. Nikjer nobenega človeka. Mladenič stopi na most — toda vstavi se. Kaj je to? Čuje se obupno vpitje: „O Bog! O Marija! O joj! O joj pomagajte!“ Mladenič posluša. Vpitje je pod mostom. Obrne se in teče po stopnicah navzdol. Kaj vidi? Precej daleč od kraja bori se skoro ves v vodi nesrečni čuvaj. Z rokami se drži za bruno, ki veže stebre, in že s slabim glasom prosi pomoči. Mladenič hiti po jednom brunu proti njemu, po drugem pa, ki je zelo ozko, si ne upa. Misli si: „Ako še jaz smuknem v vodo, potem sva oba v vodi,

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dunaj. Minister notranjih stvari je naročil deželnim oblastvom, da gledajo na strogo izvrševanje podpisov draždanske pogodbe o odvratanju kolere. Za Galicijo in Bukovino so se zaukazale jako obširne zdravstveno varstvene naredbe. — Državni poslanec Heilsberg je nenadoma umrl. — Posebna ministerijalna komisija peča se z vrejenjem uradniških plač.

Tirolsko. Njeg. Veličanstvo cesar je zapustil Madonna di Campiglio 12. t. m. in odpotoval v Isl, kjer ostane vse poletje. Povsod je cesarja ljudstvo sprejelo kolikor mogoče svečano in prisrčno. V septembru obišče cesar Galicijo, kjer se bodo vršile važne slavnosti, katerih se udeleži vse plemstvo Gališko.

V Ljubljani imajo tudi prepir zaradi uličnih napisov, kakor v Pragi. Mestni zbor je bil sklenil, da se na ulicah napravijo slovenski napisi, in tudi na tistih hišah, katerih posestniki v določenem času temu ne ugovarjajo. Sillili se bodo posestniki novih hiš, da napravijo številke na tablicah s slovenskimi napisi in premené se imena 13 ulic. Deželna vlada je ustavila te sklepe. V mestnem svetu se je nato sklenilo, da se vloži pritožba proti ustavljanju slovenskih napisov, in vprašanje o premembi imen ulic se izroči posebnemu odseku.

Štajersko „Slovensko društvo“ je 8. t. m. sklicalo ljudski shod v Mozirje, da se narod izdrimi iz politične zapanosti in se izjavi za pravične narodne zahteve. Zborovalci, katerih je bilo ogromno število iz raznih krajev zelene Štajerske, so s sveto tihoto in resnih obrazov poslušali navdušene in temeljite govore gospodov odbornikov. Sklenile so se resolucije zastran Celjske gimnazije, zastran dvojezičnih napisov in pečatov, zastran nove davčne predloge o preosnovi direktnega davka. (Primeri „Prim. list“ št. 13. v političnem pregledu). Pretresalo se je tudi vprašanje gledé ustanovitve samostalne kmetijske družbe za slovenski Štajer, itd.

Češki Nemci niso zadovoljni z delovanjem svojih liberalnih poslancev, zato so ustanovili novo politično društvo „Zveza Nemcev na Češkem“, ki naj radikalnejše deluje na narodnem polju. Med seboj se bodo že nekoliko kavali, a kadar pride boj proti Čehom, boste obedve stranki je tekmovali, katera bo hujše udarila po Slovanu. — Po Češkem

a — pustiti ga ne smem“. Obrne se in teče nazaj na most. Čuvaj misleč, da ga pusti, obupno zakliče: „Ali me boste pustili?“

Mladenič se hitro vrne in privleče seboj močan, širok hlod (ploh) in si naredi nekako brv do čuvaja. Sam v nevarnosti, zgrabi ga za obleko na hrbtu, potem za hlače in — čuvaj je na hlodu. Ko se nekoliko oddahmeta, odlezeta počasi na suho. Čuvaj pripoveduje, kako se mu je zgodilo — kar mi že vemo — in se mladenču srčno zahvali. „Sam Bog Vas je poslal in Mati Božja“, reče še: „skoro vse moči so mi bile že pošle in zdaj bi bil že gotovo utonil“.

Mladenič vesel, da je rešil človeku življenje, ide dalje Nikjer ni tega pravil, tudi nagrade ni iskal, misleč si: „Bil sem le orodje v rokah božjih. Čudno pa je res, da nisem prišel ne prej ne pozneje, temveč prav isti čas, ko je bilo pomoči treba. Gotovo je bila tú roka božja in pomoč Marijina!“

je potoval minister, grof Wurmbbrandt. V Liberici je izjavil, da vlada namerava reševati posebno gospodarske naloge in je priporočal članom trgovinske zbornice, ki so prišli se mu pokloniti, naj delajo na to, da se doseže sporazumljenje med delodajalci in delavci.

Na Koroškem je na predvečer sv. Cirila in Metoda gorelo neštevilno kresov po vrhah in gorah, kakor je bil poprej priporočil „Mir“. Kazali so ti kresovi jasno, da Slovenec na Koroškem še živi, in da hoče živeti tudi za naprej.

Na Ogerskem so imeli na sv. Petra in Pavla dan sedmi ogerski katoliški shod v Požunu, ki se je vršil s posebnim sijajem. Pričujočih je bilo kakih 10.000 madjarskih, slovaških in nemških katolikov. Govorilo se je v treh jezikih. Sklenilo se je poslati deputacijo k cesarju, da naj ne potrdi novega ženitvenega zakona, in pa osnovati deželno organizacijo za agitacijo ob volitvah. Shod se je izrekel tudi za pravičnejšo volilno reformo. — Katoliki mislijo začeti agitacijo za volilno reformo, po kateri bi vse narodnosti dobile enakomerno zastopstvo v poslanski zbornici. — Romunska „Tribuna“ javlja, da se v kratkem snide kongres ogerskih narodno-ti. Pri kongresu bodo zastopani Romunci, Srbi in Slovaki. Namen kongresa bo, da se te narodnosti zedinijo in organizirajo nasproti skupnemu nasprotniku. Pomagaj Bog! Kraljeva komisija je po tridnevni obravnavi zavrgla vse pritožbe ničevosti v znani romunski pravdi.

Hrvatska ima po dolgem presledku zopet svojega nadškofa, odličnega hrvatskega sina dr. Posilovića. Intronicacija vršila se je posebno veličastno v Zagrebu. Pričujoča sta bila škof Strossmayer in nadškof Stadler. Nadškof Posilović imel je pri dohodu, pri vsprejemu in večerni slavnosti nagovore, v katerih je povdarjal, kako hoče z vsemi silami delati za duševni in materijalni razvitek izročene mu naroda. Opominjal je, naj vsi sprva delujejo v čast Bogu, da postanemo pošteni, in spoštovanja vredni ljudje ter kristijanje, ... ne delovati v neslogi, kar se dogaja tako pogostoma, kajti ne le po zmagi in slavi moramo stremiti, ampak da dosežemo edinost in svobodo našega naroda itd. Bog daj novemu nadškofu moči, vstrajnosti in blagoslova nebeškega, da izročeni mu narod vodi po potu, ki pelje v časno zadovoljnost in večno srečo!

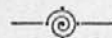
Vnanje države.

Rim. Sv. Oče Leo XIII. poslali so avstrijskim škofom kot odgovor na njihovo udanostno pismo prelep list, v katerem povdarjajo važnost katoliške vzgoje mladine v javnih šolah. V tem oziru pravijo, da ni nič slabšega in družbi bolj škodljivega, kakor če nadvlada mnenje, da mora na vsak način vladati razpor med državnim oblastvom in med cerkvijo. Sicer ima vsaka za-se svoje polje, prvi je prideljena zemeljska minljiva sreča, drugi večna, dušna sreča. Ker se pa časno blagostanje poglavitno opira na pravico in npravnost, zato državljanska oblast potrebuje podpore vere, vera pa tudi, ki ne ukazuje le dušam, ampak ljudem, pričakuje od državne vlade prijazne podpore. Zato naj svetna oblast, oskrbujoč pouk mladine v vednostih in za zemeljski blagor potrebnih nauk, zasleduje tudi npravno in versko izobraževanje, kar naj vravnava cerkev s svojim poukom, s svojim vodstvom in pod svojim nadzorstvom. To pismo kaže, kako sv. Oče skrbé za vzgojo avstrijske mladine v šolah, v katerih bi bila zagotovljena versko npravna vzgoja. — Iz vaticanskih krogov se čuje, da Leo XIII. pripravljajo novo okrožnico o vshodni cerkvi in drugo namenjeno Francozom, katere vzpodbujajo, naj se ločijo od nadvlade framasonske lože, ki tira narod in deželo v propad, ter naj se tesneje oklenejo naukov katoliške cerkve, v katerih je zagotovljen prospeh velike Francije. — V drž. zboru kujejo postavbe proti anarhistom.

Na Francoskem premišljujejo, kako bi anarhistom prišli do živega. Napravljajo nove postavbe, preuredujejo policijo, še celo neko obrtno šolo, ki je bila brez veronauka in je brezverstvo posebno pospeševala, nameravajo podržaviti; s tim še ni rečeno, da bodo potem na tej šoli več kot do zdaj skrbeli za versko odgojo učencev. — Novi predsednik Casimir Perier je dobil že mnogo pisem, v katerih mu anarhisti žugajo s smrtjo. — V Toulonu so zaprli tri hudobneže, ki so hoteli zažgati tamošnji arzenal.

V Severni Ameriki imeli so velik strajk (kujanje) železniških delavcev, ki je žugal, da se spremeni v popolni punt. Zdaj so se delavci nekoliko umirili in vožnja po železnicah, ki je bila v nekaterih krajih povsem ustavljena, je zopet odprta. V Chicagu so morale tovarne ustaviti delo zaradi pomanjkanja premoga, v mnogih mestih je jelo primanjkovati živeža, ker niso prihajali vlaki.

V Aziji se pisano gledati Kina in Japan zastran poluotoka Korejskega. Po poročilih iz Koree prenehala je vsa trgovina. Govori se, da Japonski poslanik sili korejskega kralja, da naj ne prizna Kitajske vrhovne oblasti; kralj pa se sklicuje na pogodbo.

DOPISI.

Sv. Lucija ob Soči. (Izv. dop.) Došel je z obitelji za več časa k nam slavno-znani učenjak in starinoslovec dr. pl. Marchesetti, kustos naravoslovnega muzej-a v Trstu. Kakor vselej, našel je prijazni gospod i letos domačo prijaznost v nas. Vajeni smo mu vže takó, da si ga vsako leto ob tem času nekako želimo. Veselé se pa osobito njegovi delalci in bolniki njegovoga prihoda. Pozdravljamo ga tedaj veselo vsi, ter želimo, česar si tudi sam najbolj želi, naj mu danodobna smrtna livada tudi letos bogate predale svojih dragotin radodajno razklene. — b. —

Z Gročane. (Izv. dop.) Dne 11. junija zvečer počil je veliki zvon. Celih 93 let se je glasil iz lin, daleč na okolu je bilo slišati njegov glas. Sploh govorijo, da tacega glasu pri mali teži 10*25 starih stotov ne bode imel novi jednake teže. K sreči pa je bil zavarovan toli proti ognju, koli proti prelomu pri zavarovalni družbi „Unio catholica“, katera je precej javila, da naj se počeni zvon sname in prelje na troške družbine. Tukaj se je prav očitno pokazalo, kako koristna je ta zavarovalna družba. Župljani, katerih je malo število, bi težko zmogli vse troške prelitega zvona. — Pred nedavnim časom je nekemu posestniku iz Vrhpolj vol kar sredi ceste blizu Kačič poginil. Peljal je v mlin s parom, nazaj je prišel z jednim volom. — Staro župnišče počeli so nekaj popravljati. Stavili bodo nove pode, ker nikdo ne pomni, kedaj so bili novi sedanji. Poprava je bila tudi prav potrebna. — Če še povem, da so kmetje počeli delati dolge, končam za danes svoj dopis.

Iz Klanca. (Izv. dop.). Slovenci povsod radi časte prebl. Devico Marijo. To vidimo, kako hitro se je vdomačila med našim narodom šmarnična pobožnost, vsaka še tako borna vasica ima gotovo kako znamenje ali kapelico v čast M. B. Koliko je po naših hribeih cerkva posvečenih Mariji, kako rad roma Slovenec na božjo pot k Materi božji, je znano.

Prijazna vasica Klanec pa, katera stoji kakor zelen otok sredi kamenitega krasa, do danes ni imela nikakega znamenja ali kapelice, ki bi pričal zunanjim ljudem, da tudi tukaj bivajo Marijni častilci.

Že pred tremi leti napravili so za stranski altar domače cerkvice lepo podobo lurške M. B. ter so odločili za staro podobo, ki je bila do tedaj v cerkvi, zidati na koncu vasi ob cesti, ki vodi v Prešnico, lepo kapelico. Dne 15. t. m. vršila se je lepa slovesnost, ko so nesli podobo M. B. v sprevedu v kapelico. Zjutraj ob 7. uri zbero se vsi šolski otroci s zastavo in obilna množica pobožnega ljudstva v cerkvi. Med sv. mašo pristopilo je 20 šolskih otrok k prvemu sv. obhajilu.

Po sv. maši vzdignili so štirje dečki, ki so bili prvič obhajani, lepo opravljeno podobo M. B. ter jo nesli v slovesnem sprevedu, spremljani od šolske mladine in pobožnih Marijnih častilcev, v novo kapelico; kdo more popisati veselje vernega ljudstva, ki se je ta dan zbralo v Klanču, da počaste svojo nebeško Kraljico! Posebno ganljivo je bilo videti lepo belo oblečene deklice, katere so prvič pristopile k mizi Gospodovi in katere so med sprevedom nosile goreče sveče.

Ne smem pa zamolčati onih, ki so si posebno prizadevali, da se je na omenjenem kraju zidala lična kapelica. Prvi, ki zasluži očitno pohvalo, je g. Iv. Metlika — res vnet mož za vse slovesnosti in cerkvene naprave. Druga dva, ki sta s zidarkim delom mnogo brezplačno pripomogla, sta Jak. Zobec in Ant. Peteros iz Petrinj. Sploh pa so vsi Klančani pokazali, da ne štedijo eden ali dva dni dela v čast božjo.

Iz Prešnice. (Izv. dop.) Letos je Bog prav obilno blagoslovil naše senožeeti in travnike, tako se kosi, da je veselje. Vreme imamo vgodno, da lahko sušimo. Brez vse skrbi bomo krmili ljubo živinico. Ako ravno bo letos seno dober kup — vendar upamo več skupiti zanj, kot preteklo leto. Lani je bilo v Trstu kateri dan tudi do 3 gl. stari slot — letos plačujejo novo po 1 gl. — do 1 gl. 20 kr. Druga leta smo gledali ob košnji mnogo na luno — ker mnogi trdè, da trava mlade lune (o mlaji) košena ni dobra klaja, da je živina ne jè rada in tudi ne s pridom — letos pa, ker je pomankanje delavcev, gre vse križem v vojsko nad lepo travo in nimamo časa čakati polne lune.

Res ne vem, kam pride vbogi kmet. Koscu mora plačati 60 do 70 kr. na dan, tobak, petkrat jesti na dan — žanjica služi se srpom 40 do 50 novcev in hrano. Sedaj naj bi prišel mestni lahkoživec k nam na goro in bi videl, da nam zemlja ne dà sama od sebe tako z lepa potrebnega živila, da ga moramo res v potu svojega obraza služiti. Kmet, kateri nima svoje družine, da mora delavce najemati, dandanes še shajati ne more — mora tako rekoč od delavca kupiti pridelke.

Lansko leto smo se pripravljali, da bi svojo šolo napravili v vasi, ter se odločili od klanske šole, pa nam gre prav počasi od rok. Mnogim je šola deveta briga, ker sam nič ne zna — tudi svojim otrokom nauka ne privošči. Drugi se bojijo stroškov, tretji pa poslušajo v šolskih zadevah take svetovalce, ki so povsod „skozi padli“ — sedaj bi pa naši Prešničani radi šolo merili če tudi za lego nazionale. —

O Prešničani! ako čakamo slovarja
Ne čakajmo ga od abecedarja.

Novice iz raznih krajev.

V mašnike posvečeni so bili dne 15. t. m. v stolnici sv. Justa gg. Ant. Grmek iz Trsta, Fr. Guštin iz Rojana, Val. Klinar iz Kroke, Jos. Krainz iz Kopra, Venc. Šileny iz Klubské (Češko), Henr. Šonc iz Tomaja,

Andr. Zink iz Rojana; Ljud. Čiković iz Kastva, in Ant. Debellich iz Kopra. Poslednja dva stopita sedaj v 4. tečaj semenišča. — Dva četrtoletnika gg. Jv. Frausin iz Trsta in Ant. Mecchia iz Kopra morata še nekoliko počakati, ker nimata še postavne starosti za mašniško posvečenje. G. Al. Benigar iz Tomaja pa ni bil sedaj posvečen radi boleznì. Bog mu daj kmalu trdnega zdravja, vsem čč. gg. novomašnikom pa obilnega blagoslova, da bodejo mogli čvrsto in uspešno delati v vinogradu Gospodovem!

Prvo sv. mašo je daroval na tihem č. g. Ljud. Čiković dne 16. t. m. v stolnici sv. Justa. Čč. gg. A. Grmek, Fr. Guštin in Andr. Zink bodo darovali svoje prve maše prihodnjo nedeljo 22. t. m. in sicer prvi pri sv. Jakobu, druga dva pa v Rojanu. Č. g. Henr. Šonc bo pel prvo mašo v Tomaju.

Sklep šolskega leta je bil za vse šole v mestu vže dne 7. t. m. nekaj radi velike vročine, nekaj tudi radi škrlatice, ki se je lotila otrok. — Na c. kr. gimnaziji so se dovršili 14. t. m. zrelostni izpiti. Oglasilo se je izmed 30 osmošolcev 25 za izpit; 5 ga je prebilo z odliko, 3 so padli na 2. meseca, 3 (med temi en privatist) pa za eno leto.

Na slovenski šoli pri sv. Jakobu je bilo vpisanih za l. 1893/1894. vкупno 320 otrok; od teh je bilo redovanih 288, napredovalo pa 228. Za otroške vrtce pri sv. Jakobu, v Rojanu in na Greti se je oglasilo 190 otročičev. Dal Bog, da bi vsi slovenski stariši spoznali potrebo vzgoje njihovih otrok na podlagi krščanske vere in slovenske narodnosti!

Izkaz dohodkov, stroškov in premoženja „Dijaške kuhinje“ v Trstu za šolsko leto 1893/1894. — Dohodki: P. n. gg.: Kalister Franc 50 gld.; Šabec Ivan, Šust Ivan vsak po 20 gld.; Jesenko Ivan, Truden Miha vsak po 18 gld.; Dijaška veselica pri sv. Ivanu 12 gld. 30 nvč.; Fabris Karol 12 gld.; Dejak Kristijan, Mankoč Ivan, Seražin Luka, gospa Dragovina Gabriela vsak po 10 gld.; obresti od naloženega kapitala 8 gld. 9 nvč.; Abram Ivan, Černe Franc, Warty Julij vsak po 5 gld.; prijateljska odhodnica 3 gld. 60 nvč.; Glaser Karol 3 gld.; Nabergoj Ivan, Žitko Anton vsak po 2 gld.; Hut Karol 1 gld. 50 nvč. Skupaj dohodki 225 gld. 49 nvč. Od lanskega leta je ostalo 10 gld. 51 nvč. V hranilnici naloženih 100 gld. Skupaj: 336 gld. — Troški: Za obede se je potrošilo skupno 203 gld. 8 nvč. Siromašnim dijakom za knjige in za šolnino 40 gld. 10 nvč. Skupni troški: 243 gld. 18 nvč.

Izkaz premoženja: V hranilnici naloženih 92 gld. 82 nvč. Opoludansko hrano dobivalo je povprečno 12 okoličanskih dijakov tukajšnjega drž. gimnazija, in sicer: eden vsaki dan razun nedelj, dva po štirikrat na teden, vsi drugi pa po dvakrat na teden.

Vsem p. n. dobrotnikom izraža se najtoplejša zahvala s trdno nado, da bodo tudi naprej podpirali to domoljubno podjetje.

Prisrčna hvala bodi izrečena tudi slavnemu odboru „Slovenske čitalnice“, ki je, kakor prejšnja leta, tako tudi letos blagodušno dovolil, da so dijaki v čitalničnih prostorih smeli obedovati, muditi se in učiti, med tem, ko niso bili v šoli.

V Trstu, dne 4. julija 1894.

Dr. Karol Glaser.

Julij Warty.

Posvečevanje nedelj v okolici. Pod tem naslovom piše „Ed.“: „Od kompetentne strani doznali smo, da se mali obrtniki v tržaški okolici — posebno sv. Ivanškega okraja — jako malo obzirajo na postavne do-

ločbe o nedeljskem počitku. To obžalujemo ne le v interesu dotičnih obrtnikov samih, kateri zapadejo zasluženi denarni globi, ampak obsojamo tako brezbriznost, odnosno koristolovje posebno zato, ker je narod slovenski na glasu kot veren in lojalen narod. Kdor pa hoče zaslužiti ta dva častna pridevka, mora se pokoriti cerkvi in gosposki. „Posvečuj nedelje in praznike!“ veli cerkev in to cerkveno zapoved podpirajo razne obrtne naredbe civilnih oblastij o nedeljskem počitku. „Daj cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega!“ Skrbi za gmotno svojo korist, a ne pozabi svoje duše!“ — Zares žalostno je, da je treba slovenske okoličane v javnih glasilih opominjati na verske dolžnosti, katere jim nalaga poleg cerkvenih zapovedi celo tudi ministrska naredba!

V Rojanu se je vršila dné 15. t. m. običajna slovesnost s procesijo v čast cerkvenih patronov ss. Mohorja in Fortunata. Lepa svečanost se je povišala s tem, da je daroval sv. mašo novoposvečeni krški škof, preč. msgr. Andrej Šterk. Procesija se radi neugodnega vremena ni mogla vršiti pod milim nebom.

iz Trsta. V borbi za slovensko ljudsko šolo v Trstu je poparila huda slana plemeniti trud narodnjakov. V seji mestnega sveta 12. t. m. prijavila se je c. kr. namestništvna naredba, da so se odbile štiri prošnje zasebnikov, po katerih naj bi bila občina primorana osnovati slovensko šolo v mestu. Treba bo začeti iz novega in morebiti bolj natančno in oprezno. — Inženjer E. Barazer je predložil načrt gledé napeljanja Bistrice-Reke v Trst. Mestni svetniki so poklicali nekega inženjerja iz Milana, ki bi ta načrt pregledal, kolikor se dá izpeljati. (Kaj tukaj ni inženjerjev, ki bi znali nekoliko računati, in katerim bi bile zemljepisne in vodotočne razmere od Trsta do Notranjskega toliko znane, kakor so znane Milanskemu lahu?) — Dne 8. t. m. odkrili so na ljudskem vrtu kip pokojnega dobrotnika in župana Tržaškega Mucija vit. Tomasinija. Kip je napravil neki italijanski kipar iz Milana, podlago pa je izdelal tukajšnji kipar Conti. — *Prekop*, v katerem bi se po vodi vozili iz Dunaja preko Ljubljane v Trst, je namislil izdelati nek Beninger, ter mu je ministerstvo že dovolilo eno leto časa, da dovrši dotični načrt. Neverjetno se nam sicer dozdeva, da-l bo mogoče črez suhi Kras po vodi priplavati v Trst, pa v sedanjem času neprestanega napredovanja utegne tudi g. Beninger izvršiti svoj načrt — vsaj na papirju. Tudi da bi se napeljala v Trst pitna voda iz Reke pri Škocijanu, ki ni tako daleč od Trsta, se je napravilo že mnogo načrtov in dokaj litrov vina je steklo že po žejnih grlih zavoljo te vode, a voda teče še vedno svojo podzemeljsko pot — mimo Trsta. — „Società operaia Triestina“ (italijansko delalsko društvo) je slavilo 15. t. m. 25-letnico svojega obstanka. Kake baže duh da veje v tem društvu gledé na vero in domoljubnost, nam pojasnjuje to, da so se zbrali društveniki v nedeljo o poludne v gledišču „Politeama“, da je bilo navzočih več zastopnikov lahonskih društev in listov tudi od onkraj luže, in pa znani *Rascovich*, predsednik društva.

Razpisane so župnije na Repentabru, v Jelšanah in v Završju (Piemonte) do konca tega meseca.

Duhovne vaje bodo v goriški bogoslovnici od 27.—31. avgusta. Kdor se jih želi vdeležiti, javiti se mora poprej škofiji.

Monsignor Andrej Marušič se je letos poslovil od goriške gimnazije, kjer je bil skozi blizo 37 let profesor veronauka. O tej priliki (8. Jul. 1894.) je imel v

semeniški cerkvi govor, iz katerega je jasno, kako vzvišeno in praktično je on shvačal svojo nalogo voditi mladino h Kristusu, a državi dajati koristne ude. On je skušal, veliko je tudi dosegel; če pa ni dosegel vsega, kar je želel, zapisati se ima na rovaš novodobnega šolskega načrta, ki je srednje šole faktično ponižal v „nekake podučne tovarne brez vzgoje“. Mi smo msgr. Marušiču jako hvaležni, da je v svojem govoru o slovesni priliki svojega odhoda na to nedostatnost moderne vzgoje tako odkritosrčno opozoril. Za 37 let katehetovanja je monsg. Marušič imel 1728 cerkvenih ogovorov do 3500 učencev. Podučeval je v treh jezikih slovenskem, italijanskem in nemškem.

Delal je vestno za kat. Cerkev in Avstrijo, ljubil in spoštoval vse narodnosti. Vendar, kar mu je od te splošne dolžnosti časa ostalo, žrtvoval je za Slovence. Vže 1854. oglasil se je v „Šolskem Prijatelju“. Dopi-soval je v „Danico“ in „Novicam“ je bil od 1854. do 1882. zvest dopisnik. Iskrena prijatelja sta si bila s pokojnim „Očetom domovine“ Bleiweisom in baronom Winklerjem. Izdal je molitvenik za dijake: „Jaz sem pot, resnica in življenje“, *Sveti veliki teden in Velika noč*. Izdajal je tudi list: „Umni gospodar“ in „Domovina“, list posebno za primorske in slovenske zadeve. Prestavljal je nekaj let zapisnike deželnega zbora Goriškega, vredoval je slovenski tekst deželnih zakonov (1867. do 70.). Bil je tudi deželni poslanec Goriški.

Mi Slovenci imamo malo môž — pa še te so skušali nekateri si odtujiti. Zdi se, kakor bi brali zgodovino naših zadnjih štirih let, ko beremo Marušičev dopis iz Gorice v „Novicah“ leta 1869. str. 378. „Horribile dictu!“ 85. slov. študentov viših šol je iz Gradeca poslalo „befehl“ v Gorico deželnim poslancem, da naj kar brž polože mandat deželnega poslanstva, zato ker niso podpisali interpelacije zarad „zedinjene Slovenije!“ Ta goreča naša mladež hrepeni po tem vzoru, čast in hvala jej! — ali da se ona še v šolah vtika v stvari, za katere nima še „vestes nuptiales“, to je krivda onih, ki za vsako pisarijo imajo pripravljene svoje liste. Tedaj le takrat šele, kadar postanejo mladenči možje volilci, imajo njihove nezaupnice svojo upravičenost in veljavo. — Tako se je Andrej Marušič kot poslanec branil v „Novicah“.

„Šestintrideset let in osem mesecev — je govoril msgr. Marušič o svojem slovesu — hodil sem pot svojega uzvišenega, častipolnega, a ne manj odgovornosti polnega poklica. Danes sem dospel na cilj te poti“.

Da, dospe! si, Ti naš učenik! Bog Te blagoslovi! Večni Ti je dal milost, da si odložil splošne, glavne dolžnosti, a vemo da Ti, ki si ostal nepremakljiv in zvest svojemu Bogu in narodu, boš v vseh razmerah svojega tudi bodočega življenja tem bolj koristil in deloval za zaničevano ljudstvo, iz katerega si izšel.

Jeden iz mej 3500 učencev.

Obrok za vložitev prošnje. Gimnazijci, ki želijo biti vsprejeti v goriško malo semenišče, imajo čas vložiti prošnjo do 10. avgusta. Prošnji naj bodo priloženi: krstni in ubožni list, svedočba stavljenih osepnic in obe spričevali zadnjega šolskega leta.

Znak časov. Na goriški gimnaziji pričele so zrelostne poskušnje v soboto dne 14. t. m. in nadaljevale se tudi v nedeljo dne 15. t. m. Goriško gimnazijo ne veže več božja zapoved: posvečuj praznik! Tako se ruje iz dijaških src spoštovanje do zapovedi. Nastopajo zares Bogu in Crkvi sovražni časi.

Konecletno veselico so priredili goriški malosemniščani 5. t. m., katerej je prisustvoval tudi prevz. knezonadškof. Gojenci so izvajali vsposed točno v občjo zadovoljnost.

Sklep šolskega leta 1893/94. Šolsko leto zaključila je c. kr. realka v Gorici 3. jul.; c. kr. gimnazija pa 12. julija. Bogoslovnica zvrši letošnje šolsko leto 12. t. m.

Za „Slov. Alojzijevišče“ v Gorici. Veseleč se nakupa nove hiše slovenskega Alojzijevišča v Gorici darovali so: č. g. A. Vuga kaplan 3 gld.; č. g. I. Dermastia semeniški prefekt 3 gld.; č. g. Josip Tončič, stolni vikar 3 gld.; č. g. Andr. Pavlica, stolni vikar 2 gld. Želimo, da bi se pod tem naslovom in o tej priložnosti odzivali iskreni rodoljubje v obilnem številu. Bog povrni stotero!

— Dalje so darovali sledeči č. gg.: Kodrič Jan., župnik, Ceket Franc, vikar vsak po 15 gld.; Tomazič Ferd., vikar, Milost Mart., župnik, Urbančič Andr., vsak po 10 gld.; Stepančič Fr., kurat 8 gld.; Tomanin Vinc., vikar, Lukežič Jan., dekan, g. Munih Fr. živ. zdravnik vsak po 5 gld.; Šlunder Jos., vikar 4 gld.; Grilanc Jos., kaplan 3 gld.; g. Podveršič Jos., pos. 2 gld.

Za „Bratovščino sv. Cirila in Metodija“, kakor jo je bil ustanovil slavni škof Slomšek l. 1852., dobivajo se dotične podobice in svetinje pri č. g. *Karolu Čigon*, vikarju v *Temnici* na Krasu, p. *Kostanjevica* v Rubja. To objavljamo na željo tega gospoda, ki že več let v to bratovščino vpisuje. To pa ne velja za ude bratovščine istega imena v Trstu, katera ima nekoliko drugačna pravila, kakor smo je objavili v št. 13. t. l. —

Veleč. monsignor Lovro Rutar mnogozasluženi in znani vodja na sv. Gori bolega vže dalj časa. Ker se bolezen vedno hujša, prenesli so ga v goriško bolnišnico, da bi imel vsak čas zdravniško pomoč. Veleč. duhovščini in vsakoletnim romarjem sveto-gorskim priporočamo blagega gospoda v molitev!

Goriško „Katoliško društvo“ je priredilo 10. t. m. v Flumičelu shod z dvema govoroma in petjem. Vsled deževnega vremena vršil se je shod v cerkvi. Vdeležencev je bilo neki mnogo. Shod je odposlal brzozave sv. Očetu, prevz. knezonadškofu in presv. cesarju. — Sv. Oče in cesar so se odzvali v laskavih brzozavih. — Taki shodi so dandanes živa potreba, ker ž njimi se budi in krepki katoliška zavest.

Stoletnica. Prihodnje leto bo praznovala bratovščina presv. Srca Jezusovega v goriški stolnici stoletnico svojega obstanka. Proslaviti jo nameruje z izrednimi cerkvenimi slavnostmi.

Časten dar. Gg. gimnazijski profesorji so podarili preč. msgr. Andreju Marušiču, gimnazijskemu veroučitelju povodno izstopa iz službe lep „album“. Preč. g. je bil z nenadenja in veselja ginjen.

Počasu gre. Za zidanje cerkve presv. Srca Jezusovega v Gorici so nabrali komaj nekaj nad 4000 gld. Kedaj bo kaj? Današnji rod nima denarja za grajenje cerkvâ.

Grajenje slovenske šole v Gorici prizadeva se mestno starešinstvo po možnosti zavleči. Sklenilo je vložiti priziv proti odredbi deželne šolskega svéta, katera veleva mestu zidati Slovincem šolo. Mi upamo, da kljubu trdemu boju pravica zmaga, da bo vlada prisilila mesto zidati slovensko šolo.

Shod volilcev — V *Biljah*. — Kakor v Šempasu in v Dornbergu, imeli so tudi Biljenci čast sprejeti v svojo sredino drž. poslanca vlč. g. dr. A. Gregorčiča in

g. grofa Alfr. Coroninija. Shod je bil v šolskem poslopji, kamor se je bilo sešlo precejšnje število domačih in okoličanskih volilcev. G. poslanec Gregorčič govoril je o vipavski železnici, o verski in narodni šoli, o slovenskem uradovanji, o razmerah pri sodniji, o krivicah, ki se godijo Slovincem pri porotnih sodnijah. Potem so se stavile razne prošnje. Vč. g. župnik renški prosil je, da bi se vredila struga Vipave, A. Savnik, posestnik iz Bilj prosil je za pošto v Biljah, domači duhovnik I. Rojec priporočal je poslancu skrb, da ne propade v goriški okolici sviloreja. Slednjič omenjal je isti g. I. Rojec razpora med domoljubi na Goriškem ter prosil g. poslanca tudi v imenu navzočih duhovnikov naj on posreduje. Dotična prošnja se glasi; „Volilci zbrani pri volilnem shodu v Biljah dne 1. julija l. 1894. prosijo veleč. g. drž. poslanca dr. A. Gregorčiča, da bi s svojim vplivom in modrim postopanjem delal resno na to, da se konča žalostni razpor med goriškimi Slovinci in da se vsi Slovinci združijo k *resnemu* delovanju za občni blagor slovenskega naroda na podlagi *eljno pravih katoliških načel*“. Na to prošnjo odgovoril je g. poslanec, da prepri na Goriškem niso načelni; vsem preprirom je največ vzrok pomanjkanje medsebojnega zaupanja in sporazumljenja; in da za sporazumljenje je g. poslanec vedno pripravljen. — Potem se je sprejela od vseh volictev resolucija, v kateri se izraža obema gg. poslancema dr. A. Gregorčiču in grof Alfr. Coroniniju zahvala in zaupanje.

V Štvrjanu pri Gorici umrl je po dolgi boleznici dne 9. t. m. nadučitelj g. Janez Jug rodod iz Solkana. Drugi dan v torek bil je pogreb, katerega se je vdeležilo mnogo ljudstva, učiteljev in nekaj duhovnikov. Ranjki zapustil je vdovo in troje nepreskrbljenih otrok. N. v m. p.!

Hranilnica in posojilnica v Tolminu. Od enega goldinarja naprej sprejema posojilnica in obrestuje. Posojilnice so zato tu, da imajo ljudje pri rokah zavod, ki sprejema tudi majhne svote, in priložnost varčevati.

Devetnajsto stoletje je stoletje splošne zapravljivosti in dolgov, vsled tega tudi stoletje dušnega in gmočnega propadanja. Ljudi k varčnosti in zmernosti vzspodbujati, je dolžnost vsakaterrega rodoljuba. Ako bodemo Slovinci imeli prazne žepe, nas bodo sovražniki pohrustali. Pred polnimi mošnjički ima vsakdo rešpekt.

„Per materialia ad spiritualia“ to je krščansko socijalni program.

„**Lega nazionale**“ je imela 1. julija občni zbor v Gorici Vdeležba ni bila tolika, kakoršne so se nadejali goriški legovci. Zborovalci so se navduševali za laško vseučilišče v Trstu. Ker pa vedo, da bo steklo še dokaj vode po Soči, predno bodo zamogli pošiljati svoje sinove na laško višo šolo v Trst, sklenili so delovati, da prizna Avstrija izpite polagane na vseučiliščih v Italiji. Kako visoko letajo?! In mi Slovinci? Še slovenskih ljudskih šol si ne moremo priboriti ne v Trstu, ne v Gorici! Pa zmagala bo pravica!

V Cerknem bo praznovala narodna čitalnica 25 letnico. Proslavili jo bodo po močeh. Isti dan se bo blagoslovila društvena zastava.

Strela. Dne 6. julija tresčilo je v hišo Antona Vuga v Solkanu, ubilo jednega presiča in precej omotilo gospodinjo. — V Šempetru pri Soči je 8. t. m. užgala strela senik in hlev g. Urfa. Rešili so le živali, vse drugo je zgorelo.

Nesreča. Preteklo soboto šel se je kopat v Vipavo tuk. Janez Krulje, da si ga je tovariš opozoril naj se poprej malo ohladi. Ko priplava do sred reke, zaupije in izgine v vodi; zadel ga je namreč mrtvoud. Po dveh urah potegnili so ga mrtvega iz vode. Vbogi mož je bil star še le 27 let in bil poročen še le 5 mesecev.

Smrt na pokopališču. V Kviškem zgrudil se je na pokopališču nek križ in ubil 4. letno Leopoldo Koršič, katera je z roditelji obiskala pokopališče.

Nesreča. Dne 13. t. m. je poštni vlak na progi Herpelje-Podgorje povozil nekemu kmetu iz Prešnice kravo, da je poginila. Kmetje, pazite na živino, da ne boste trpeli škode in še kazni. Mali otroci niso sposobni pastirji na nevarnih krajih.

Za kratek čas.

Čuden kraj. Nad Ajdovščino je Angeljska — gora. Na Angeljski gori je Dolina. V Dolini je Otlica. V Otlici je Luknja.

Nekdo je hotel vstopiti v železniški vagon: Uvidevši pa, da je prenapolnjen, vsklikne: „Tukaj je tako polno kakor v Noe-vi barki!“

— Izvolite notri tudi vi — oglasi se nek popotnik — kajti le osliček nam še falj.

Umirajočega cigana vpraša duhovnik: „Ali vam ni težko umreti?“

— Gotovo dà, kajti vem, da ostali mrličji niso seboj nič na drugi svet odnesli, in tako ne bi mogel tje svojo obrt nastaviti.

Koledar.

- Dne 20. julija sv. Marijeta d.; sv. Elija pr.
 „ 21. „ „ Danijel pr.; sv. Olga.
 „ 22. „ 10. ned. pobink. sv. Marija Magd. Ned. evang. govori o farizeju in cestinarju, ki sta šla v tempelj molit — vsak na svoj način. Kristjan moli ponižno in pokorno, in Bog bo uslišal tvojo molitev!
 „ 23. „ sv. Apolinar šk.
 „ 24. „ „ Kristina d.
 „ 25. „ „ Jakob ap.
 „ 26. „ „ Ana, mati M. D.
 „ 27. „ „ Pantaleon m.; sv. Natalija m.
 „ 28. „ „ Inocencij pp.
 „ 29. „ 11. ned. pobink. sv. Marta d. Ned. evang.: Jezus ozdravi gluhomutca. Kristjan odpri svoja ušesa za besedo božjo in hvali Boga s svojim jezikom. Kletvina, laž in grde besede naj ne prihajajo iz tvojih ust!
 „ 30. „ sv. Abdon in Senen muč.
 „ 31. „ „ Ignacij Loj. ustanovnik jezuitskega reda.
 „ 1. avgusta. Vezi sv. Petra.
 „ 2. „ sv. Alfonz Lig. Porcijunkula t. j. popolni odpustek v cerkvah reda sv. Frančiška.

Listnica uredništva.

G. dopisniku iz Otaleža. Oprostite, dopis je preveč ooben; torej ga ne moremo objaviti. Sicer pa ste že nastopili pravo pot.

Urnik službe božje.

I. Cerkevni govori v slovenskem jeziku v Trstu.

1. Pri sv. Antonu nov. vsako nedeljo in praznik ob 6 zjutraj in ob 3 popoldne.
2. Pri sv. Antonu star. vsako nedeljo in praznik ob 6^{1/2} zjutraj in ob 4. popoldne.
3. Pri sv. Jakobu vsako nedeljo in praznik ob 9 zjutraj in ob 3 popoldne.

II. Cerkevni govori v slovenskem jeziku v Gorici.

1. V stolni cerkvi vsako nedeljo in praznik ob 6 zjutraj.
2. Pri sv. Ignaciju na Travniku in pri sv. Vidu na Placuti vsako nedeljo ob 6 zjutraj.
3. Pod Turnom vsako drugo nedeljo ob 6 zjutraj.
4. V semeniški kapeli vsako nedeljo ob 3 popoldne.
5. Na Kostanjevici vsako tretjo nedeljo v meseci ob 2^{1/2} popoldne za ude 3. reda sv. Frančiška.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti

Ubald pl.
Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

☛ ZA ŽELODEC: ☛

Marijicele kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

☛ Za prsa: ☛

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odrščene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

☛ Za trganje: ☛

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganje bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v lekarni

Ubald pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

☛ Prihodnja števil. „Prim. Lista“ izide dne 2. avgusta. ☛